ԳՐԱԼԵՏՑԱՐՆԵՐ ԲԱԼԱՀԻ ՕՐԿԱՆԵՐԻՑ, ՍԿՍԵԾ ՔԱՂԱՔԻ

ԱՎԱՆԳԱՐԴ

ՕՐԳԱՆ ՀԼԿԵՄ ԿԵՆՏԿՈՄԻ

«АВАНГАРД» ОРГАН ЦК ЛКСМ АРМЕНИИ

43-ՐԴ ՏԱՐԻ
№ 4 (6189)

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ, 9 ՀՈՒՆՎԱՐԻ 1962 Թ.

ԳԻՆԸ 2 ԿՈՊ.

Չմնա է... Նրան տղաները, սյունաշեր բյուրեղյայով են ծածկել փողոցներ, մեկ ծառեր, ամեն ինչ... Լավ է նաև ձմռնդեղի խաղալը.

Լուսանկարի՝ Վ. ՍԱՀԱԿՅԱՆԻ

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱԿԱՆ ԱՄԲՈՂՋ ԵՌԱՆԴՈՎ

1962 թվականի առաջին օրերն են։ Նոր տարվա ամեն մի օրը մեր երկրի կյանքում նշանավորվում է մի նոր հաջողությամբ, մի նոր առաջատար քայլով։ Սովետական մեր մեծ երկրի աշխատավորները, ոգևշնչված ՍՄԿՊ XXII համագումարի պատմական որոշումներով, ամեն ինչ անում են, որպեսզի Կոմունիստական պարտիայի Սրբագրում նշված կոմունիզմի կառուցման 20-ամյա պլանը կատարվի ժամանակին։ 1962 թվականը այդ մեծ պլանի իրագործման առաջին տարին է։ Մեր երկրի բոլոր աշխատավորները գործում են մի նշանաբանով՝ այսօր է դրվում կոմունիզմի կառուցման հիմքը։

Մեր ռեսպուբլիկայի արտադրական ձեռնարկություններում աշխատող երիտասարդները, համաձակ կարելի է ասել, քայլում են մրցության առաջավորների շարքերում։ Նորաբարները հանգես են գալիս նոր առաջարկություններով, գյուտարարներն ու ռացիոնալիզատորները ձգտում են մեքենայացնել, ավտոմատացնել աշխատատար այս կամ այն պրոցեսը։ Արտադրական ձեռնարկությունների շատ սկզբնական կոմերիտական կազմակերպությունները նոր տարվա հենց առաջին օրերից սոցիալիստական մրցությունը բարձրրել են բոլոր երիտասարդական կոլեկտիվներում։ Այժմ մեր արտադրական ձեռնարկություններում կոմունիստականի կոչման համար պայքարում են ոչ միայն առանձին բրիգադներ, այլ ամբողջ ցեխեր, հերթափոխություններ։ Կոմերիտական - երիտասարդական բրիգադների մեծամասնությունը մտել է այդ շարժման մեջ և պայքարում է ոչ միայն արտադրական առաջադրանքները կատարելու և գերակատարելու համար, այլև ծրագրվող արտադրանքի ինքնարժեքն իջեցնելու, հումքը, էլեկտրաէներգիան խնայելու համար։ Նրանք միաժամանակ մշակում են կենցաղավարության նոր նորմաներ հասարակական վայրերում, տանը, գրասում իրենց պահում են կոմունիստաբար։

Առաջիկայում խոշոր ի՛ րագործություն է սպասվում ռեսպուբլիկայի երիտասարդության կյանքում։ Շուտով տների է ունենալու Հրկնիմ XXI համագումարը։ Կոմերիտական բոլոր կազմակերպությունները նախապատրաստվում են արժանավայել ձևով դիմավորելու իրենց համագումարը, կենդուցելու պարտիային այն հաջողությունների մասին, որ ձեռք են բերել պարտիայի բեղմնավոր որոշումները իրագործելու ճանապարհին։ Նպատակ ունեն համառորեն աշխատել նրանց նկատմամբ իրավամբ խրատական խոսք կասի այն կազմակերպությունները, որոնք մշակել են իրենց կոնկրետ պլանները, նշել յուրաքանչյուր երիտասարդի անելիքները կոմունիզմի կառուցման ճանապարհին։

Ցավոք սրտի, վատ է խրախուսվում նաև նորարարությունն ու ռացիոնալիզացիան։ Ինչպես հարկն է չեն բարձրացվում լավագույն նորարարներն ու գյուտարարները։ Փոխանցիկ դրոշներն ու հուշագրոշները ամիսներ շարունակ մնում են միևնույն կոլեկտիվում, մի անհատի ձեռքում և չեն ծառայեցվում մրցությունը ավելի բորբոքելու համար։ Անհրաժեշտ է, որ ինչպես քաղաքային, շրջանային, այնպես էլ գործարանային փոխանցիկ դրոշներն ու հուշագրոշները կոլեկտիվներ ներքին ու անհատներին հանձնվեն հանդիսավոր պայմաններում, ավյալ կոլեկտիվի մեծ մասի ներկայությամբ։ Այդ արարողությունները պետք է օգտագործել աշխատանքն ու աշխատավոր մարդուն փառաբանելու համար։

Ռևնագրլիկայի պատանիներն ու աղջիկները իրենց համագումարն են գնում ավելի տեսր համախմբված կոմունիստական պարտիայի շուրջը, նրանք բոլորն էլ համակված են մի ձգտումով՝ ամեն ինչ անել, երիտասարդական ամբողջ ուժերը ներդնել ՍՄԿՊ XXII համագումարի պատմական որոշումները մինչև վերջ կենսագործելու համար։ Երիտասարդները լի են իրենց խոսքը կատարելու վճռականությամբ։ Անհրաժեշտ է միայն, որ կոմերիտական կազմակերպությունները այդ մրցությունը տան նպատակային ուղղությունը, այն օգտագործեն այս կամ այն քերթությունները վերացնելու համար։ Դեպի գործ, բնկերնե՛ր, նոր տարին դարձնենք նոր խրոսմաների, հայրենասիրական նոր գործերի տարի։

ՆՈՐ ՏԱՐՎԱ ԱՌԱՋԻՆ ԱՐՏԱԴՐԱՆՔԸ

ԼԵՆԻՆԱԿԱՆ, 6 հունվարի (ՀՀԳ).— Երեկ էլեկտրատեխնիկական գործարանում ավարտվեց նոր յուրացված «ՆՕՄ—10» տիպի տրանսֆորմատորների առաջին 12 նմուշների հավաքումը։ Դրանց վրա դրոշվեց 1962 թվանշանը։ Այս տարի ձեռնարկությունը թողարկելու է այդպիսի երեք հազար տրանսֆորմատոր, որոնք կօգտագործվեն բարձր լարման էլեկտրացանցերում։

Այստեղ յուրացվում է նաև ուրիշ երկու նոր տիպի էլեկտրատրանսֆորմատորների արտադրությունը։ Դրանցից երկրորդը կունենա էլեկտրական հոսանքի տատանումներն ազդարարող հատուկ սարք։

Ընթացիկ տարվա առաջին օրերից արտադրանքի նոր տեսակների արտադրության են ձեռնամուխ եղել նաև «Ստրոմմաշինա», դարբնոցամամլիչային սարքավորումների և ապակու գործարանների կոլեկտիվները։ «Ստրոմմաշինա» գործարանի մեխանիկական ցեխում մշակվում են բազալտ հղկող ունիվերսալ հաստոցի առաջին դետալները, դարբնոցա-մամլիչային սարքավորումների գործարանում հաջողությամբ փորձարկվեցին մամլիչի առաջին երկու նմուշները։

Նռաեք կանգնել են ճերմակում և կկոցած աչքերի հայացքներն ուղել հեռուները, կազո՛ւյա հեկեկին, վերջալույս գործառանային կարգուսին։ Տեսե՛ք ինչ հպարտ է նռաեց կնգվածքը, ինչ հմայիչ են կառույցի ձևերը... Նռաե՛ր «Հայհիմարգին» ածած № 2 շինվարչության երկու երիտասարդ շինարարներ՝ մեծամոր Ջավեն Քեշիշյանը և գեղագետի բրիգադի բրիգադիր Սաֆիկ Ղազարյանը նայում են օրեցօր վեր խոյացող «Պոլիվինիլացետատ» գործարանի նոր կոդուսին։

Երիտասարդ շինարարները հայել են պանդխտության գարնանային աշխարհախեն համփաներով։ Ամեր երկնամաճի տակ, ամեն առավոտ ու քնկնկ սնցնում էին օրերը։ Վերջապես, նռաե՛ր 1960 թվականին նկան փոխադրյան ա՛ռ։ Ռոմիական Հայաստան, Կայծիր նռաեց առաջ երկրին նամփաներ բացեց։ Անցել են տարիներ։ Հայրենադարձ երիտասարդները գտնել են չնռաեալի մարդին՝ ճանաչված շինարարներ։

Լուսանկարը՝ Վ. ՍԱՀԱԿՅԱՆԻ

ՄՐՑՈՒՄՆԵՐ ՀԱՆԳԻՍՏԻ ՀԱՄԱՐ

Առանձնասենյակում նստած մարդը ուշադիր լսում էր բոլոր նրանց, ովքեր, կարծես խոսքերը մեկ արած, եկել էին առաջարկություններ անելու, ասելու իրենց հուզող հարցերի մասին, պահանջելու այն ամենը, ինչ իրենց կարծիքով ոչ միայն բոլորի ցանկությունն է, այլև ան հրաժեշտություն։

Սեղանի առջև դրված բակաթոռի վրա նստած մարդը ուշադիր լսում էր նրանց ու գոհունակության ժպիտը դեմքին՝ մատիտով նշումներ էր անում ծոցատետրում։ Նրա համար դա սովորական օրերից մեկն էր։ Այժմ միշտ էլ բավմամարդ է լինում կուլտուրայի այդ օջախը։

Բայց այդպես չէր առաջ։ Հիշում է, աշխատավոր մարդիկ, անել քե ջանել, պատանի քե աղջիկ, դաշտում աշխատանքները վերջացնելուց հետո դժվարությամբ էին գալիս կուլտուրայի տուն։

Այդ անհանգստացնում էր դիրեկտորին։ Երբ նա փորձում էր դաշտում աշխատող մարդկանց կուլտուրայի տուն հրավիրել, ոմանք սառնությամբ պատասխանում էին.

— Աշխատանքից հետո պետք է հանգստանալ...

— Կուլտուրայի տունը հանգստի ամենալավ վայրն է,— ճպիվ կպցնով պայրույթը, բացատրում էր դիրեկտորը և, առանց հույսը կտրելու, համառորեն աշխատում էր, որոնում նոր ձևեր ու մեթոդներ մարդկանց հանգիստը հետաքրքիր կազմակերպելու համար...

... Գյուղատնտեսական աշխատանքի եռուն օրերն էին։ Մարդիկ պայքարում էին պատվով կատարել ստանձնած պարտավորությունները, որպեսզի նոր հաջողությունների հասնեին յոթնամյակի երրորդ տարում։ Օրն արդեն կիսվել էր, երբ աշխատավորները նստեցին հանգստի։ Հենց այդ պահին էլ նրանք նկատեցին իրենց մոտեցող դիրեկտորին։

Ծառի տակ դրված բազմած սեղանի շուրջը հավաքվածները հետաքրքիր շատ բան լսեցին աշխարհի տարբեր ծայրերում տեղի ունեցող իրադարձությունների մասին։ Իսկ, երբ նա վերջացրեց պրույցը, տարեց մարդիկ միջամտեցին։

— Շարունակեք, ընկեր Աղեքսան...

— Բավական է, հիմա էլ շախմատ խաղանք,— առարկեցին ջահելները։

Դիրեկտորը և՛ շախմատ էր խաղում, և՛ պրուցում։ Բայց երբ վգաց, որ խաղընկերը տարվում է, հավաքեց շախմատը, պատճառաբանելով.

— Չեմ ցանկանում խանգարել Ձեզ։ Ընդմիջումը վերջացավ։ Իսկ դու, Գարուշ, երբ ցանկանում ես, երեկոյան ինձ մոտ արի, կշարունակենք կիսատ թողած պարտիան։

Նման այցելությունները դիրեկտորը բավմապատկեց։ Շուտով կուլտուրայի տունը լցվեց երիտասարդներով։ Գնալով նրանց թիվն ավելանում էր։ Կազմակերպվող «Մեր ալգեգործները», «Ինչպես կարելի է շատ կաթ ստանալ» և այլ թեմատիկ երեկոները մեծ հետաքրքրություն էին առաջացնում ներկաների մեջ։

Առաջին հաջողություններից ոգևորված, դիրեկտորը մեկ երգի ու պարի անսամբլն էր կոմպլեկտավորում, մեկ էլ նորանոր մարդիկ էր ցուցագրում շախմատի, սեղանի թենիսի, թեթև ու ծանր ատլետիկայի, հիծանվի, ըմբշամարտի և մյուս խմբակների աշխատանքներին մասնակցելու համար։

Արդեն ստեղծված ակտիվի միջոցով դեպի ֆերմաներ, ալգեգործական ու դաշտավարական բրիգադներ էին տարվում շրջկոմ գրադարանները։

Ծատերական խմբի անդամները բեմադրեցին «Նվիրական երգ», «Հրդու վերադարձը», «Աեր և գժտություն» ներկայացումները։

Աշխուժացավ գրադարանի աշխատանքը։

Հոկտեմբերյանի շրջանում մեծ է Հոկտեմբերյան գյուղի

ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐԻ ԳԱՏԳԱՄԱՎՈՐՆԵՐԸ

Վ. Ի. Լենինի անվան կոլտնտեսության կուլտուրայի տան հավրավը։

Այդ մասին իր հաշվետու զեկուցման մեջ խոսեց նաև ՀԼԿԵՄ Հոկտեմբերյանի շրջկոմի առաջին քարտուղար Հայկ Բարեղամյանը։ Ու երբ կոնֆերանսում առաջարկեցին ՀԼԿԵՄ XXI համագումարի պատգամավոր ընտրել կուլտուրայի տան դիրեկտոր Ալեքսան Սողոմոնյանին, ոչ ոք չառարկեց։

Երբ պրուցում ես Ալեքսանի հետ, նա մանրամասնորեն պատմում է կատարված աշխատանքների մասին, տեղյակ պահում իր ծրագրերի, ապագա անելիքների մասին, այն անելիքների, որոնց շնորհիվ ավելի բովանդակալից կդառնա գյուղի մարդկանց հանգիստը։

Մ. ՄՈՒՐԱԴՅԱՆ

ՋՈՒՀԱԿՈՒՀԻՆ

Մեծ թվով երիտասարդ աղջիկներ են աշխատում Ախթալայի թիմոխ կոմբինատում։ Նրանցից մեկը լուսնակի Սիրուշ Հովհաննիսյանն է։ Հաճախ հմամ, ես էլ է արտադրության նկատմամբ խարիկա-գործատնային տատմաճառանից է 15 տարի է, ինչ աշխատում է տոկոս լուսնակին։ Ն. ամեն անգամ, երբ խոսք է բացվում արտադրության առաջավորների մասին, առաջին տեղում է Սիրուշ անունը։

Ահա թե ինչու։

Աահեր թե գեհում ես է կոչվում է հատացնեից մեկի հեռ։ Ի բնէից մեկը։ Նա այնքան արագ ու վարժ է կատարում այդ գործը, որ կզմայնակի մարդ չի գալիս, թե նա երբ կանգնեց և երբ գործի դրեց հատացը։ Ինչո՞ւ միայն այս տիկնոջը։ Հեռի բեկի կարվածքը վերացնելու համար նախատեսված է 21 վայրկյան, բայց նա այդ կատարում է 17 վայրկյանում։ Սիրուշը երկու վայրկյանով կրճատել է նան ասպի, լամկոյի և տաբի միով բեկի անցկացման համար նախատեսված ժամանակաչրջանը։ Անցյալ տարվա 10 ամսում առաջավոր լուսնակուհին աղջեն կատարել է իր տարեկան պլանը և նախատեսվածից ավելի ավել հարյուրավոր մետր բարձրակարգ գործվածք։

Ահավոր լուսնակուհին Ծատերական չորս պարիս է նվիրված լինելու վայրկյանի համար։ Միայն բեկի կարվածքը միացնելու համար նա տեսնում է երեք հարյուր վայրկյան։ Հաշվելով վայրկյանների տեսնում է կատարում նան գործվածքը փոխելու ժամանակը։ Հարկումները գոյց են տալիս, որ Սիրուշ Հովհաննիսյանը վայրկյանների տեսնում ամեն ամիս յոթհարյուր բոպարհում է 50—70 մետր գործվածք։ Լավ աշխատանքի համար առաջավոր լուսնակուհին պարգևատրվել է «Աշխատանքային արիության համար» մեդալով։

Ա. ՄԵՐԱՍ

ՊԱՐԱՐՏԱՑԱ ՆԱԻՄ ԵՆ ՓԱՁՏԵՐԸ

ԳՈՐԻՍ, 6 հունվարի (ՀՀԳ).—Ձմեռվա ցրտաշունչ այս օրերին Խնձորեսկ գյուղի «Լենինյան ուղի» կոլտնտեսության դաշտերում աշխատանքային եռուզեռ է տիրում։ Ջառասունից ավելի կոլտնտեսականներ արտելի տասը ավտոմեքենաներով ամեն օր դաշտ են փոխադրում պղրը։ Նրանք մի քանի օրում տեղափոխել են շուրջ 1.500 տոննա գոմաղբ ու պարարտացրել ձիախոտի, ճակնդեղի և եգիպտացորենի մշակության համար հատկացված 67 հեկտար հողատարածությունը և ապա՛ հերկել։

Դաշտերի պարարտացման ուղղությամբ խրախուսելի աշխատանք են կատարում նաև Խնածախի, Բալանդուրի, Տեղի, շրջկենտրոնի կոլտնտեսությունները և Վերիշենի սովխոզը։

Միայն վերջին տասն օրում շրջանում դաշտ է տեղափոխվել շուրջ 4.000 տոննա գոմաղբ։

ՊԱՏՐԱՍՏՎՈՒՄ ԵՆ ԳԱՐՆԱՆԱՑԱՆԻՍ

ԱՇՏԱՐԱԿ, 6 հունվարի (ՀՀԳ).— Աշտարակ ավանի կոլտնտեսությունը յոթնամյակի չորրորդ տարվա գարնանացանը դիմավորում է կապմ ու պատրաստ։ Մեխանիզատորների բրիգադը, որի ղեկավարն է Վազգեն Զապյանը, արդեն նորոգել է հինգ տրակտորներ, չորս գութաններ, մեկ կուլտիվատոր, մեկ շարքացան։ Արհեստանոցում արագորեն շարունակվում է գյուղատնտեսական մյուս գործիքների նորոգումը։

Ջտվել և պետական կոնդիցիայի է հասցվել սերմացուն։

Գարնան նախապատրաստական աշխատանքները հաջող են ընթանում նաև շրջանի Կոշ, Ուջան, Ջորափ, Ագարակ, Օշական, Ոսկեվազ գյուղերի կոլտնտեսություններում։

ԱՆԱՊԱՏՆԵՐԸ ՆՎԱՃՈՒՄ ԵՆ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՆԵՐԻ

ԳԱՋԱԽ (Բախարայի մարզ.), 5 հունվարի (ՏԱՍՏ). Կրզրլ-Կումի ավելի ու ավելի խոր ճեռուներն է ձգվում Բախարա-Ուրալ աշխարհի խոշորագույն գազամուղը։ Քայլ առ քայլ հաղթահարելով դժվարություններ, համամիութենական ճարտածային կոմերիտական կառույցի կոլեկտիվը «Երկնագույն կրակի» նման ուղեգիծը առաջ է տանում մեկայլ ավազտուներով։

— Մինչև 1963 թվականի վերջը ապահովենք Բախարայի գազի մատակարարումը Ուրալին,— այսպիսի կոչով կառույցի երիտասարդներին դիմեցին ՍՍՀՄ Գլխգազվարչության մասնագիտացված 12-րդ վարչության մեքենայացված երեսուն շարասյան կոմերիտականները։ Նախածեռնողները ծրագրել են իրենց աշխատամասում ժամկետից տասներեքու օր շուտ ավարտել բոլոր աշխատանքները։ Հինգ տոկոսով իջեցնել մեկուսանյութերի նախահումը, ստեղծել օրինակելի շարժական ավտոներ։

Երիտասարդ կառուցողների նախաձեռնությունը շեմ առձագաճ գտավ ամբողջ ուղեգծում։ Այժմ այդտեղ ստեղծվել է կառուցողների սոցիալիստական մրցություններ գլխավորող կոմերիտական շտաբ։

ԿՈԼՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆԸ ԿԱՏԱՐԵՑ ՄՍԻ ՎԱՃԱՌՔԻ ԵՌԱՄՍՅԱ ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

ԱԽՈՒՐՅԱՆ։ Մարմաշեն գյուղի կոլտնտեսությունը պետությանը վաճառեց 165 գեներ միս, որի մեծ մասը առաջին տեսակի։ Դեռ աշնան ամիսներին մարմաշենցիները բոլոր համար առանձնացրել էին մոտ քառասուն գլուխ խոշոր, հիսուն՝ մանր եղջերավոր անասուն և 32 խոզ։ Լավ խնամքի ու կերակրման շնորհիվ կովերի մեջին քաշն ավելացավ 75—80 կիլոգրամով, իսկ ոչխարներինը 20—25 կիլոգրամից հասավ 30—35 կիլոգրամի։

Արտելը կատարեց պետությանը բոլոր տարվա առաջին եռամսյակի պարտավորությունը և մոտ քսան գեներ էլ հանձնեց երկրորդ եռամսյակի հաշվին։

Կոլտնտեսականները պարտավորվել են մինչև ապրիլ ամիսը լրիվ ավարտել պետությանը միս վաճառելու կատարյա պարտավորությունը։

ՀՐԱՇԱԼԻ ՀԵՌԱՆԿԱՐՆԵՐ

ԱՇՏԱՐԱԿ, 6 հունվարի (ՀՀԳ).— Կարբիի կոլտնտեսության պարակազմակերպությանը կից գյուղատնտեսության Էկոնոմիկան ուսումնասիրող սեմինարի ներքսկան պարապմունքը նվիրված էր կոլտնտեսության զարգացման հեռանկարներին։

— Մեր առեքը,— ասաց պրոպագանդիստ, գյուղատնտես Սենիկ Ստեփանյանը,— մինչև այժմ հիմնականում գրադրվել է հացահատիկային կուլտուրաների և մասամբ էլ ձիախոտի մշակությամբ։ Այժմ տրեխ-

նան ու անհատներին հանձնվեն հանդիսավոր պայմաններում, ավյալ կոլեկտիվի մեծ մասի ներկայությամբ։ Այդ արարողությունները պետք է օգտագործել աշխատանքն ու աշխատավոր մարդուն փառաբանելու համար։

Ռևնագրլիկայի պատանիներն ու աղջիկները իրենց համագումարն են գնում ավելի տեսր համախմբված կոմունիստական պարտիայի շուրջը, նրանք բոլորն էլ համակված են մի ձգտումով՝ ամեն ինչ անել, երիտասարդական ամբողջ ուժերը ներդնել ՍՄԿՊ XXII համագումարի պատմական որոշումները մինչև վերջ կենսագործելու համար։ Երիտասարդները լի են իրենց խոսքը կատարելու վճռականությամբ։ Անհրաժեշտ է միայն, որ կոմերիտական կազմակերպությունները այդ մրցությունը տան նպատակային ուղղությունը, այն օգտագործեն այս կամ այն քերթությունները վերացնելու համար։ Դեպի գործ, բնկերնե՛ր, նոր տարին դարձնենք նոր խրոսմաների, հայրենասիրական նոր գործերի տարի։

© National Library of Armenia OCR by Portmind

ՔՆՆԱԹԵՐԹԻԿՈՒՄ ԳՐՎՈՒՄ Է՝ «ԳԵՐԱԶԱՆՑ»...

Սկսվել են ուսանողական ճուճվարյաճ հենու բյուհեներ:

ՆԿԱՐՈՒՄ,— Երևանի պետական համալսարանի բանասիրական ֆակուլտետի ուսանողուհիներ Լաուրա Գևորգյանը և Աննիկա Ավագյանը պատասխանում են առաջին հենուբյաներ:

Լուսանկարը՝ Լ. ՄԱՏԻՏՅԱՆԻ

Երևանյան ձմեռը ապակիներին սառցաբլուրեղյա ծաղիկներ է չաղ տվել, ծյունածուլն ծաղիկների հետքերը: Սեղանին փռված թղթի վրա տարածվել է մատիտը: Ակն դեռևս ոչ մի տող չի գրել: Իսկ սեղանի ձախ անկյունում դրված է կապտագույն մի թուղթ, որի վրա գրված է երեք հարց: Երիտասարդ Երևանի գյուղատնտեսական ինստիտուտի ագրոնոմիական ֆակուլտետի երկրորդ կուրսի ուսանող Գուրգեն Մանուկյանը մի պահ հայացքը կտրել է կապույտ հարցատոմսից և նայում է պատուհանից դուրս... Մտածում է: Նա այսօր հանձնում է առաջին քննությունը միկրոբիոլոգիա առարկայից: Հիմա նրա աչքերը չեն տեսնում ապակիների բյուրեղածաղիկները. նա չի լսում մյուս ստեղծին նըստած աղջկա շշուկը, որը հարցնում է ինչ-որ միկրոօրգանիզմի լատիներեն անվանումը: Սրածայր մատիտը վազում է սպիտակ թղթի վրայով, նշումներ կատարում, որպեսզի պատասխանելիս ոչինչ չմոռացվի: Գուրգենը պատրաստ է: Նա մոտենում է լարորատոր սարքերով, սրվակներով ծանրաբեռնված սեղանին և... Նրա ձայնի ելևէջները խախտում են քննասենյակի լռությունը: Գուրգեն Մանուկյանի պատասխանով սկսվեց միկրոբիոլոգիա առարկայի քննությունը: Քննասենյակի դռան մոտ հավաքված ագրոնոմիական ֆակուլտետի 2-րդ կուրսի ուսանողները սրտատրոփ սպասում էին դռան բացվելուն: Իսկ դռան վրա սովորականի նման շտապով գրված տառերը միջանցքի «հոսուկեռին» կզուշացնում են՝ «քննություն է, չխանգարե՛ք»:

Անա Գուրգենը պատասխանում է քննող դասախոսի լրացուցիչ հարցին: Նա այնպես է ոգևորվել, որ չի լսում՝ «բավական է» բառերը: Գուրգենը շարունակում է խոսել, իսկ քննաթերթիկում գրվում է՝ «գերազանց»: Հետո այդ նույն գրիչը «գերազանց» բառը արտագրում է Գուրգեն Մանուկյանի ստուգման գրքույկում: Ուսանողը պայծառ ժպիտը դնդին դուրս է գալիս քննասենյակից: Այդտեղ է պայթում է միջանցքում սպասողների «տրադիցիոն» հարցը.

— Ի՞նչ...

Քննությունը շարունակվում է: Մեկը մյուսի ետևից քննասենյակից դուրս են գալիս ապագա ագրոնոմները, գիտական գյուղատնտեսները: Նրանց մեծ մասը նախաքննական շրջանում մանրակրկիտ կերպով պարապել է, սերտել այդ առարկայի գործնական պարապմունքները և դասընթացները: Կատարել լարորատոր փորձեր: Եվ ահա այսօր բարձր գնահատականը նրանց ճակատից վանել է երեկվա ակոսը: Նրանք՝ ագրոնոմիական ֆակուլտետի 2-րդ կուրսի ուսանողներ Լերմոնտ Բալյանը, Լիպարիտ Գևորգյանը, Արմավիր Ասլանյանը, Լյուդվիգ Ասատրյանը և ուրիշներ քննությունը հաջող հանձնելուց հետո հավաքվել են միջանցքում և դրուցում են, կատակում, միաժամանակ հետևում են, թե ով դուրս եկավ քննասենյակից, ինչպես է հանձնել քննությունը:

... Աղջիկը ամոթխած աչքերը մի պահ կարծես թաքցրեց: Նա հակել էր գլուխը, ոչինչ չէր ասում: Քննող դասախոսը ագրոնոմիական ֆակուլտետի 2-րդ կուրսի ուսանողուհի Աիդա Պետրոսյանին մի նոր հարց առաջարկեց: Ուսանողուհին մեկից աշխուժացավ, սկսեց պատասխանել: Նա գիտի հարցը: Այո, բայց ինչու նա նախորդ հարցին չկարողացավ պատասխանել: Ա՛յ, դա արդեն լավ չէ: Պետք է լուրաքանչյուր թեմաները, բարեխղճորեն կարդալ բոլոր էջերը: Դասախոսը խորհուրդ է տալիս ուսանողուհուն և ասում, որ «միջակ» գնահատականը քիչ է, չէ որ գոյություն ունեն «լավ» և «գերազանց» գնահատականներ:

Նույն օրն ինստիտուտի մի այլ քննասենյակում տիրում էին նույն հուզումները ու ապրումները, նույնն էին հաջող քննություն հանձնողների մրպիտները... Մի տարբերությամբ միայն. քննություն էին հանձնում ագրոնոմիական ֆակուլտետի առաջին կուրսի ուսանողները՝ բուսաբանություն առար՛ալից: Նրանք այս տարի առաջին անգամ են քննություն հանձնում: Դուռը բացվում է, ստուգման գրքույկը սփոփ մեջ սեղմած դուրս է գալիս Ասկյար Բրոյանը և համակուրսեցիներին է ցույց տալիս ձեռքի հինգ մատները՝ «գերազանց»: Ասպարանում Ասկյարը դարերգական արձակուրդների ժամանակ մեկ՝ գառնարած է եղել, մեկ՝ կոմբայնի վրա աշխատել, երբեմն էլ ֆերմայում անասուն է խնամել: Իսկ այժմ նա ուսանող է: Այսօր նա հանձնեց իր առաջին քննությունը և ստացավ «գերազանց» գնահատական: Հետո նա կհանձնի հաջորդ քննությունները: Ասկյար Բրոյանը դիպլոմով կվերադառնա իր հայրենի գյուղը՝ ագրոնոմ դարձած, մի նոր, լավ կենսագրություն կգրվի նրա ափերի կոչտուկներին:

Բարձր գնահատականներ են ստանում առաջին կուրսեցիներ Սամվել Թախվերդյանը, Ալբերտ Ջանոյանը, Ծնիկ Մարտիրոսյանը և ուրիշներ:

Ամենից ուրախալին այն էր, որ ագրոնոմիական ֆակուլտետի առաջին և երկրորդ կուրսերում ոչ ոք անբավարար գնահատական չստացավ:

Հետպետե դատարկվում էին ինստիտուտի միջանցքները, լարորատորիաները, քննասենյակները: Ուսանողներն շտապում էին տուն, հարակացարան, տանելով իրենց բրտնաջան աշխատանքի առաջին պտուղները՝ դրական գնահատականները... Իսկ առջևում նոր քննություններ են, խոհերով, հուզումներով լի ուսանողական քննաշրջանի օրերը...

ՀՈՎՀ. ՄԵԼՔՈՆՑԱՆ

«ՍՈՒՐԲ ՍԱՐԳԻՍԻՑ — ՀԻՎԱՆԴԱՆՈՑ

Ամեն առավոտ նոյեմբերի սկզբից ուսանողուհի Սառա Ալավերդյանը, Սամֆալավանի, Կիրովականի և Սպիտակի շրջաններից հաշտուրավոր մարդիկ են գալիս նոյեմբերյանի շրջկենտրոնից 4 կիլոմետր հեռավորության վրա գտնվող «Սուրբ Սարգիս» կոչվող ուխտատեղին: Տեսնում եմ հոսից այդ տանջալից ճանապարհորդությունը և ամեն անգամ ակամայից ճչում եմ նար-Դոսի «Մահալն ուխտ գնաց» պատմվածքը:

Ի դեպ, այդ սրբավայրը վաղուց արդեն դադարել է շարժել նոյեմբերյանցիների հետաքրքրությունը: Նոյեմբերյանցիները այնտեղ չեն գնում, առավելապես հնուց ճարակել են «Սուրբ Սարգսի» ուխտը ու տված ազգուհաները:

Միայն մեր շրջապատողի բնակաթափ բանվոր Սարգիս Սարիբեկյանն է «Սուրբ Սարգսի» մշտական ճանապարհորդ: Հետաքրքիր է, չէ՞, նոյեմբերյանում տաբահինակությունների համար շատ մարդ են ասում, իսկ հարևան շրջաններից եկածներին ես հիշկյանում է առյուս տարի» կամ «իմատուն» Սարգիս... Բայց երեում է՝ Սոխն էլ «շատ» չէ, իր գործը լավ գիտի: Ակզբում ես հավատացրել չէր, բոլորիս նմաք չէր էլ ճիշտ «Սուրբ Սարգսի» գոյությունը: Մի անգամ պատահական հարեց գնաց. խլրիճ փչից միամիհերիճ խարել, ճանճ անել, բի իմը սուրբ է: Հավատացին նրան. ով գիտե օգնեց, որ անուր Սարգիս է: Կամաց-կամաց տիրապետեց տարիս» աղվեսին: Հվատել, ապա ինչ-որ բառեր բարբառել և առժամանակ ուխտատվերների շնորհիվ: Ետևում ես հանդեսները գործով զբաղվելու մեր և, ինչպես ասում էր՝ «տասած ձեռ բերել»: Ճաշից մնացած խաչեր, կարկ ոչխար հատուկ փչող և փոխարինից... վաղուց զոհություն չունեցող տեսարան:

Առանձնակ ձիակառավարության տեղին Սոխն արձակուրդ է վերցնում, գնում «Սուրբ Սարգսի», իր ետևից տանելով կնոջը և երեխային: Զարմանալի է, բե Լենինգրադից ինչպես է տեսարանը տեղնում այս փառատ կողմով: Ինչո՞ւ է հայրը խնդում պատանու հոգին:

Իսկ Սոխն ասում է.

— Ես հավատացյալ չեմ, բայց շատ փոդ եմ վատախում, դրա համար եմ գնում ուխտատեղի,— և ցույց է տալիս զոհվի փողերը, պահելում խոտած անասունների զուգարիար: Նա երեխան տատիճանաբար սովորում է անհրաժեշտ վատախի:

Հիմա տղեն գարդ է, բե Սոխն ինչու է ուխտատեղի մյատղացը. նա խոբերբայությամբ հարբատեում է: Բայց ինչ չան ունեն այն մարդիկ, որոնք կարիալ տանջալ կիլոմետրեր, հանգում են «Սուրբ Սարգսա, չարչարվում, տանվում: Իսկ իրենց հետ բերում են մանկահասակ երեխաներ, պարտեզահասակներ, որոնք ոչ միայն գաղափար չունեն պատահածից, այլև չեն հասկանում իրենց տանջանքների պատճառները: Բերվում են անհրի տակ, մնում անճոռ ու հիվանդանում: Ավելի վատն այն է, որ այստեղ հասնի հանդիպում են առանձին հիվատատրների, որոնք հարցում են, խուզիչությունը անում, տուրտումփաց տարհում:

Ավելի մեծ դժբախտություններ էլ են պատահում: Հոկտեմբերի 8-ի կիրակնօրյա անհրային օրե էր: Նոյեմբերյանի շրջկենտրոնի դիմաց փողոցում մի հիվատատրի տպատարդ կին բանջարեղեն վաճառում էին ցավից գալարվող մի ձիր կնոջ: Դեմքից բարեկարգությունից գոլով, որ նա ոչ քե տանրված ուխտավոր, այլ տեղացի եմ, հարցրի.

— Մեհենա դուհերի՞ց հարեք, տատիկին պետք է Ալավերդու հիվանդանոցը տեղափոխել:

— Ինչ է պատահել:

— «Սուրբ Սարգսի» խաչից բնկավ, վիրավորվել է:

Ես հոսից խոհուրդ տվեցի տատիկին տեղափոխել 100 մետրի վրա գտնվող մեր հիվանդանոցը և բեկվեցի մոտակա շրի պղրյուրը, ուր հանդիպեցի «Սուրբ Սարգսի» մի նոր գոհի: Նա կիրովականցի 20-ամյա պղիկ էր, շրի մոտ էին բերել լվանալու շորացված գլխին լհղոցած արյունը:

Երեկյան հիվանդանոցի № 2 հիվանդասենյակ մտա՝ հիմնդ բարեկամիս տեսնելու: Այստեղ էր փողոցում ինձ պատահած կինը: Սանամին կայարանի բնակչուհի, 65-ամյա Մանուչակ Մոսինյանը: Գատկած էր հոսե մեկ ուրիշը՝ Պլավերդու բնակչուհի, 40-ամյա Վասանինկ Աբրահյանը: Նա նույնպես պրբահել էր «Սուրբ Սարգսի» վանքի բարդրից, շարդել ոտքը, բեր:

Հիվանդներն սկսեցին փոխկանգնել իրենց հիշողության մեջ և պատմել, բե ինչպես ամեն տարի «Սուրբ Սարգսի» ուխտավորներին տեղավորության դժվարություններ են առաջանում, հարհատա հանապարհներին լինում են ավտոմեքենայի վթարներ, մարդիկ վիրավորվում, վճասվածքներ են ստանում և երբեմն էլ ամպրկում են բարեժայռից, ուր բառած է «Սուրբ Սարգսի» վանքը:

Այս անգամ հիշեցի Հովհ. Թումանյանի հետևյալ հատվածները: Ուխտավորներն սկզբում արի զգուշության, նրա տված ամուրացին հույսով են գալիս, պատմում Սոխի հիմատության մասին, իսկ հետո, գոյի հետևյալ ամենաչբմեռնացներ, բրաշում են հիվանդացողի համփան:

Հիշեցի դա ու այն, որ այս ամենին ինչպիսի պատկով հայեցողությամբ են հայում մեր ու իմ բվարված բոլոր շրջանների Լենինկոմխանհներ՝ նոյեմբերյանցիները, Ալավերդուները, Կիրովականցիները: Սանհամավանցիները: Մի՞թե այս հարցերը հոսից պատճառում չեկան: Բայց ինչո՞ւ չպիտի լինեն:

ՍԱՄՎԵԼ ՉԻԼԻՆԳԱՐՅԱՆ
նոյեմբերյանի Հ. Թումանյանի անվան դպրոցի ուսմասվար

Մասուլա հիկոյանը աճյուղ սարի. պատասխով Լենի՞սականի բժշկական տեխնիկումը, ապահա բանվորի պահաման աշխատանքի անցավ Աբթինի հոգամասին հիվանդանոցում: Նա այժմ իր բաժնինդ աշխատանքով և դեպի հիվանդներն ունեցած հոգատարությամբ վայելում է՝ բանվորների բնակչության մեջ ու հարգանք:

Լուսանկարը՝ Լ. ՆԱՀԱՊԵՏՅԱՆԻ

© National Library of Armenia

Հասարակական հայելին, որի մեջ կարելի է տեսնել այն ամենը, ինչ կատարվում է ամբողջ աշխարհում, նկել է շատ անուններ մարդկանց հոգեկան աշխարհի մասին: Ասացվում է հանճարեղ Ռաֆայելի մասին, որ նա ամեն անգամ, երբ ուզում էր պատկերել Աստվածամորը, նախ ուսումնասիրում էր իր մոտ ապրող աղջիկների հոգեբանությունը, նրանց ներաշխարհը, ապա միայն սկսում էր աշխատել կտավի վրա:

Ես ինքս փորձել եմ ծանոթանալ մարդկանց հոգեբանությանը, նրանց ներաշխարհին, ուսումնասիրել նրանց հոգեկան հարստությունը, նրանց ձգտումները, ապրումները, ցանկությունները, հետաքրքրությունները, ճաշակը, սովորությունները, հակումները, ընդունակությունները, կարողությունները, հավատը, հայացքները, համոզմունքները, իդեալները, կենսական նպատակները, կյանքի իմաստի մասին նրանց պատկերացումները, ինչպես նաև նրանց վերաբերմունքը շրջապատող աշխարհի, մարդկանց, իրերի, երևույթների, գաղափարների, գեղարվեստական գործերի նկատմամբ:

Ես ձգտել եմ ուսումնասիրել մարդկանց հոգեկան կյանքի այդ կողմերը, որոնք ամենից շատ են հետաքրքրում ինձ, որոնք ամենից շատ են գրավում ինձ, որոնք ամենից շատ են ինձ համար հետաքրքրական: Ես ձգտել եմ ուսումնասիրել մարդկանց հոգեկան կյանքի այդ կողմերը, որոնք ամենից շատ են հետաքրքրում ինձ, որոնք ամենից շատ են գրավում ինձ, որոնք ամենից շատ են ինձ համար հետաքրքրական:

ԿԱՌՆԱՎԱԼ ԴՊՐՈՑՈՒՄ

ՆԿԱՐՈՒՄ.— Գ. Զիլյանը և Ն. Սիմոնյանը պարելիս:

Երևանի № 74 դպրոցում տեղի ունեցավ դպրոցական ուրախ կառնավալ, որին մասնակցում էին բարձր դասարանցիներն ու նախկին շրջանավարտներ, ինչպես նաև Կարելի գործարանի բանվորները:

Դործարանի էստրադային նվագախումբը նվագեց «Աշխատական վալսը»: Սահարանից սահելով իշում են մասնակիցներ՝ կարապի, բիբեռնիկի, գեյշաու դիմակներով:

Սկսվում են պարերը: Դպրոցի կոմերիտական կազմակերպության քարտուղար աղջիկը կոմերիտական ժողովում հաշտարարեց:

— Տղե՛րք, կուսշրջկոմից ստացել ենք հատուկ հանձնարարություն. ինչպես Լոռվա մյուս գյուղերի կոմերիտականները, մենք Կուրթանի կոմերիտականներս, նույնպես պետք է մասնակցենք Ջամալուի կամուրջի պաշտպանությանը: Ես առաջինը կգնամ...

— Մենք էլ կգանք,— բացականչեցին այս ու այն կողմից:

Հաջորդ օրը գյուղից դուրս եկավ կոմերիտականների մի խումբ և ուղղվեց դեպի Ջամալուի կամուրջը, որը գտնվում էր Շահալուի կայարանի մոտ, Կուրքանից մոտ 15 կմ հեռավորության վրա:

Ջամալուի կամուրջը... Ձորս կողմից շրջապատված եղևնու անտառներով, կանաչավարդ բլուրներով: Նրա տակից հոսում է անհանգիստ Փամբակչայը, որը գարնանային հեղեղատներից ավելի է վարարում: Կամուրջը հարկավոր էր հակել երեք կողմերից՝ երկու ծայրերը և ամենակարևորը՝ տակի մասը: Հերթապահությունը սահմանված էր պահակապետի կողմից: Կոմերիտականները հասան այնտեղ: Կոմսոմոլի բջջի քարտուղար Սարգիս Եգանյանը հավաքեց նրանց և ասաց.

— Տղե՛րք, նայեցեք կամուրջին, ինչքան բարձր է ու գեղեցիկ... չպետք է թողնենք, որ թշնամին մոտենա դրան, օգնենք կոմունիստներին և պաշտպանենք այն:

Գարնան առաջին ամիսն էր: Հյուսիսից փչում էր սաստիկ քամի: Կանաչ եղևնիները դեռ ձյունապատ էին, Փամբակչայի ափերը՝ սառցակապած: Գիշերն անտառի կողմից լսվում էին անտառի բնակիչների վարհուրելի ձայները:

Հաջորդ օրը, ուշ գիշերին կոմունիստները մրսում էին: Վերջանում էր նրանց ուտելիքի պաշարը: Կոմերիտականները որոշեցին գնալ շրջակա գյուղերը և նրանց հավար հաց ու հագուստ բերել:

Հաջորդ օրը ուշ գիշերին նրանք վերադարձան՝ իրենց հետ բերելով հաց, կարտոֆիլ, պանիր, հնամաշ կիսամուշտակներ, գուլպաներ և այլն: Քանի դեռ կոմերիտականները չէին ստացել ռազմական պատրաստություն, նրանք սրաղվում էին սննդի և հագուստի հայթայթման հարցով, իսկ երբ նրանք ռազմական փորձնական պարապմունքներում վարժվեցին, արդեն փոխարինում էին կոմունիստներին, պահպանում կամուրջը:

Եկավ մայիսը: Բնությունն սկսեց փթթել գարնան շնչից: Եղևնիները լրիվ ապատվեցին ձյունե պատյանից: Բլուրները ծածկվեցին բարմ կանաչով: Գետը վարարեց՝ իր հետ բերելով արմատախիլ արած ծառեր և խոշոր քարակտորներ:

Կոմերիտականները կամրջի պաշտպանությունն ավելի ուժեղացրին, որովհետև երբ անտառը կանաչում է, ավելի է խտանում, և թշնամիները կարող էին օգտվել դրանից, աննկատ մոտենալ կամրջին: Այդ բանը կանխելու համար կամրջից 200—300 մետր հեռավորության վրա նշանակվեցին նոր պահակակետեր:

Ամիսներ շարունակ կոմերիտականները, որոնց շարքերում էի նաև ես, աչալրջորեն հսկեցին կամուրջը:

***

Վաղուց արդեն անցել են այն տարիները...

Լոռվա ձորերն ավելի են գեղեցկացել, կամրջից քիչ հեռու տարածվում են կոլտնտեսության բերքառատ այգիները: Խիտ անտառները, որ առաջ աի ու սարսափ էին տարածում շուրջը, այժմ դարձել են մանուկների և պիոներների ամենասիրված հանգստավայրերը: Փամբակչայի ափերին կառուցվել են սղոցարաններ, փայտամշակման կոմբինատներ, էլեկտրակայաններ, որոնք լուսավորում են Լոռվա մթին ձորերը:

Այո՛, անցել են այն տարիները:

Այժմ, երբ անցնում եմ այդ վայրերով ու տեսնում Ջամալուի հսկա կամուրջը, սիրտս լցվում է մի անսովոր հուզմունքով. հիշում եմ իմ հին ընկերներին, որոնց հետ գիշերներ ենք լուսացրել կամրջի կամարի տակ:

Ա. ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ
1921 թվականի կոմերիտական

ՓԵՐՄԱՆ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ՁԵՌՔԵՐՈՒՄ Է...

Զյունապատ, ոչ բարձր լեռների շղթայով շրջապատված փռվել է Կալինինոյի շրջանի Ղարաքիլիսա գյուղը: Վերևում ուղիղ շարքերով ծգվում են անասնապահական Ֆերմայի շենքերը:

Մի քանի տարի առաջ քչերը գիտեին այս Ֆերմայի մասին: Իսկ հիմա... Մեկ տարում Ֆերման հետամնացներից դարձավ առաջավոր, շահելով պարտշրջկոմի և շրջսովետի գործկոմի փոխանցիկ կարմիր դրոշը: Դրա «մեղավորները» Ֆերմայի նոր տերերն էին՝ կոմերիտականները:

Ահա թե այդ ինչպես եղավ: Կոլտնտեսության վարչության նիստի օրակարգում դրված էր անասնապահական Ֆերմայի հարցը, որտեղ կովերի կաթնատվությունը խիստ ընկել էր, աշխատող ծնողները պակասում էին, իսկ Ֆերմա գնացողներ չկային:

Նիստին ներկա էր նաև կոմերիտական կազմակերպության քարտուղար Դոլգա Սարգսյանը: Նա ուշադիր լսում էր նկատողները:

— Իսկ ի՞նչ է մտածում երիտասարդությունը, կոմերիտական կազմակերպությունը,— հարցրեց վարչության անդամներից մեկը:

Դոլգան ուզի կանգնեց, բայց ոչինչ չկարողացավ ասել և ինչ ասեր, որ ոչինչ չեն արել:

Հաջորդ օրը Դոլգան արթնացավ սովորականից վաղ: Արագ խմելով թեյը, նա դուրս եկավ տնից: Նա գնում էր Ֆերմա: Մտնելով կովանոցը, նա կանգ առավ: Այստեղ շատ մութ էր, միայն գոմի վերջում վառվում էր մի լամպ: Ապակեզուրկ պատուհաններից փչում էր ցուրտ քամի: Հենց որ այդերը սովորեցին մթությանը, նա անցավ խորքը: Որ կողմը նայում էր՝ կեղտ: Կովերի ոտքերի տակ թափված էր խոտը, անասնակերը: Կովանոցի ծայրում, երեմնի կարմիր անկյան տեղում, ցրված էին դույլեր, բաներ և այլ գործիքներ: Պատերին փակցված էին դեղնած պլակատներ: Երկրորդ գոմում էլ նույն պատկերն էր:

Մի ժամից նա հավաքեց բոլոր կոմերիտականներին: Ինչ-որ հաճելի ոգևորում էր պաշարել նրան: Ուզ հետ գրուցել էր, բոլորը նույն կարծիքին էին՝ Ֆերման վերընել իրենց ձեռքը:

Օրն անցավ աննկատելի: Երեկոյան ակումբը բազմամարդ էր:

— Ի՞նչ կա բացատրելու,— Դոլգային ընդհատեց Բուրիկ Սարգսյանը, երբ նա սկսեց խոսել Ֆերմայի մասին:— Ամեն ինչ պարզ է. ինձ գրի Ֆերմայում կթվորուհի:

Նրա օրինակին հետևեցին մյուսները:

— Դե հիմա արդեն ամոթ չի լինի վարչություն մտնել,— մտածեց քարտուղարը, մի անգամ էլ այքի անցկացնելով ցուցակը:— 19 մարդ:— Եվ մի փոքր դանդաղելով, 20-րդը գրեց իր ազգանունը:

Հաջորդ օրը, առաջին աքլորականչերի հետ, վեր կացան երիտասարդները:

Շատ բան արեցին նրանք այդ օրը: Բոլորը կրակով, աշխուժով էին աշխատում: Ոմանք դաշտ էին տանում գոմաղբը, ոմանք պակիներն էին գցում, ոմանք էլ սպիտակեցնում էին պատերը:

Գյուղում արագորեն տարածվեց այն լուրը, թե կոմերիտականները վերցրել են Ֆերմայի շեֆությունը:

— Մենք շաբաթից հետո կփախչենք,— ասում էին որոշ մարդիկ:

Այս շուկերը հասան կոմերիտականներին:

— Ոչինչ, գործը ցույց կտա,— ասում էին տղաները:

Շուտով Ֆերմայի նոր տերերը տնմոր ուժեղացրին: Ամեն ինչ հեշտ ու հանգիստ չէր: Միանգամից չհաջողվեց բարձրացնել կաթնատվությունը: Բայց երիտասարդ անասնապահները չէին ընկրկվում: Մեկ ամսից հետո երևան եկան հաջողությունները: Սկզբում մի կթվորուհի գերակատարեց պլանը, հետո մյուսը, ապա՝ ամբողջ Ֆերման:

Մի անգամ առավոտյան, կթից հետո Դոլգա Սարգսյանը տղաներին հավաքեց կարմիր անկյունում:

— Այդ ի՞նչ եք մեկներից թաքցնում,— դիմեցին աղջիկները տղաներին:

—Հետո կիմանաք:

Հաջորդ օրը Ֆերմայի բակը մտավ խողովակներով, ռետիներով բեռնավորված մեքենան: Ամբողջ օրը Ֆերմայում հնչում էր մուրճերի երգը: Տղաները պատրաստում էին ավտոմատ կթոցները, գոմաղբի տեղափոխման սայլակը:

Անցավ մի քանի ամիս: Մի անգամ կոմերիտական-երիտասարդական Ֆերմայի անասնապահներին կանչեցին կոլտնտեսության վարչություն:

— Եգնեք Կալինինո՝ անասնապահների խորհրդակցության,— ասացին նրանց:

Խորհրդակցությունից տղաներն ուրախ վերադարձան: Պարտիայի XXII համագումարի բացման նախօրյակին նրանք իրենց հետ բերեցին շրջանի փոխանցիկ կարմիր դրոշը:

Գյուղում տղաներին լավ դիմավորեցին:

— Տեսեք, պինդ պահեք դրոշը,— ասում էին համագյուղացիները:

Բայց տղաները չէին էլ մտածել այն տալ որևէ մեկին: Վերջերս Ֆերմայի երիտասարդությունը ջերմորեն արձագանքեց մոսկվացիների կոչին. «Ճուրաքանչյուրն իր լուման ներդնի կոմունիզմի կառուցման գործին»: Շատ կթվորուհիներ ժամկետից շուտ գերակատարեցին կաթնատվության տարեկան պլանը: Բուրիկ Սարգսյանը, Շուշան Գալստյանը, Ժենիկ Ղազարյանը և ուրիշներ 11 ամսում կատարեցին 1961 թվականի տարեկան պլանը:

... Գիշերային աղջամուղջը իջել է գյուղի վրա: Վառվում են կոլտնտեսականների տների էլեկտրական լույսերը: Պայծառորեն լուսավորվում է կոմերիտական-երիտասարդական Ֆերման: Վաղուց մոռացել է երեկոյան կիթը: Բայց երիտասարդությունը մտադիր էլ չէ տուն գնալ: Մեկ անգամ ևս պետք է շրջել Ֆերմայում: Իսկ հետո կարելի է և նստել Ֆերմայի կարմիր անկյունում, գրուցել, խոսել նոր տարվա պլանների մասին:

Գ. ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ

ՆԿԱՐՈՒՄ.— Աջակներից (Ձախից) Ա. Թաչճյանը, Լ. Սարգսյանը, Վ. Դաբրիչյանը և Ն. Խաչատրյանը ուրախ զրույցի են բռնվել:

Լուսանկարները՝ Վ. ՀԱՐՈՒՅՈՒՆՅԱՆԻ

ԱՌԱՋԻՆ ՀՆԳՕՐՅԱԿՈՒՄԸ

ԿԻՐՈՎԱԿԱՆԻ արդյունաբերական ձեռնարկությունների աշխատողները, կանգնելով աշխատանքային հերթափոխի, նոր տարվա յուրաքանչյուր օրը նշանավորում են այրի ընկնող հաջողություններով:

Մեխենաշինական գործարանի կոլեկտիվը հունվարի առաջին օրից առաջադրանքները գերակատարում է 5—7 տոկոսով: Ալ. Մյասնիկյանի անվան քիմիական կոմբինատի կոմունիստական աշխատանքի № 1 ցեխի բանվորները հունվարի առաջին հնգօրյակում պլանից դուրս բարկենցին հինգ տոննա ամոնյակ:

Իրենց հնգօրյա առաջադրանքները գերալի չափով՝ շեշտակատարել են նաև նշգրիտ հաստոգաչիներ. «Ավտոմատիկա» գործարանները, կոշիկի և կոդի ֆաբրիկաները և այլ ձեռնարկություններ:

ՊԱՏՄՈՒՄ ԵՆ ՀԻՆ ԿՈՄԵՐԻՏԱԿԱՆՆԵՐԸ

ՋԱՄԱԼՈՒԻ ԿԱՄՈՒՐՋԸ

ԱՊՐԱԾ Է ՏԱԼԻՍ

Կյանքում հիշարժան շատ օրեր են լինում: Սակայն պիոների կենսագրության մեջ ամենաանմոռաց. թերևս, պիոներական երդումի ընդունման օրն է:

Շարային հրապարակ: Պիոների շարքերը քարացել են: Ոչ մի շարժում: Այդ պահին, այդ հուսիչ րոպեներին պիոներները հավատարմության երդում են տալիս Հայրենիքին:

Դուրս են բերում կորամասի դրոշը: Նրա վրա փայլատակում է մարտական շքանշանը: Մեր հայրերը, ավագ եղբայրները հանդիսավոր երդում են տվել դրոշի հովանու ներքո: Նրանք, թշնամու դեմ մղած մարտերում, կենքը ձեռքներին պաշտպանում էին Հայրենիքի սրբազան սահմանները:

Ջորամասի հրամանատարը ողջույնի խոսքով դիմում է շարքին: Այդ պահին ջերմ, հուսիչ կգացումը փոթորկում է ամեն մի մարտիկի սրտում: Դեռևս մեկ ամիս առաջ շարքային Աշոտ Մելքոնյանն աշխատում էր Երևանի ավտորեսային պարկում, որպես ավտոհավաքող: Իսկ այժմ նա, արդեն պիոների հավատարմագեստով, երդում է տալիս Հայրենիքին: Նրա ձայնը կերկերում է, կտրվում: Մարտիկը կարդում է պիոնրական երդման խոսքերը:

— Ես Սովետական Սոցիալիստական Հանրապետությունների Միության քաղաքացիս, մրտնելով Զինված ուժերի շարքերը...

Այսօր Աշոտը երդում է տալիս Հայրենիքին, ժողովրդին, իր հրամանատարներին և ընկերներին: Եվ դա բոլորը չէ: Շարքային Մելքոնյանը խոստում է տալիս ծնրը:

Այո՛, հորը: Զինվորի հայրը՝ պահնոցի գնդապետ Ա. վեհիք Մելքոնյանը ներկա է երդման արարողությանը: Վետերանի կրծքին մարտական շատ պարգևներ կան:

Որդին հուզվում է: Հայրն ավելի է հուզվում: Նա, հաչիվ շարժելով շուրթերը, որդու ետևից շշնջում է երդման բառերը:

Պահնոցի գնդապետ Մելքոնյանն այսօրվա պես հիշում է իր երդում տալու օրը:

...Դա 1935 թվականի փետրվարի 23-ին էր, Կարմիր հրապարակում: Նա այն ժամանակ Սովետական Բանակի մոտորացման Ակադեմիայի ունկնդիր էր: Մարտիկները պաշտպանության ժողկոմի ետևից կրկնում էին սրբազան երդման բառերը և իրենց ստորագրություններն էին դնում այդ հուսիչ փաստաթղթի տակ:

— Աշոտ, տղաս, շնորհավորում եմ: Անչափ ուրախ եմ քեզ համար,—շշնջում է հայրը:

Հանդիսավոր մասն ավարտվեց: Երիտասարդ զինվորները հավաքվեցին լենինյան սենյակում: Պահնոցի գնդապետ Մելքոնյանը նորեներին պատմում է զինվորի պարտքի, պատվի, սրբազան պարտականությունների մասին: Այդտեղ է նաև շարքային Աշոտ Մելքոնյանը:

— Ես կյանքի մեծ ուղի եմ անցել,— պատմում է գնդապետը:— Բայց միշտ ինձ հետ, իմ սրտում է եղել զինվորական երդումը:

Վետերանը հուզված է: Նա շատ բան հիշեց իր տպավորություններով հարուստ բանակային կյանքից: Նա իրեն երջանիկ է զգում, տեսնելով զինվորական համազգեստով այդ երիտասարդ տղաներին:

— Աշոտ,— դիմեց հայրը որդուն:— Հրամանատարներդ, զինակիցներդ ներկայությամբ ուզում եմ ասել հետևյալը. բարձր պահիր մեր, իմ հայրական պատիվը: Այնպես ծառայիր և այնպես տվորիր ռազմական գործը, որպեսզի միշտ լինես առջևում: Լսիր ավագներին, և դու կլինես իսկական մարտիկ, Հայրենիքի պաշտպան:

Այդ օրը կհիշվի ընդմիշտ: Շարքային Աշոտ Մելքոնյանը իր ծառայությունը բանակում սկսում է հոր ճանապարհով: Կասկած չի կարող լինել, որ նա սրբորեն կկատարի զինվորի պատվավոր ծառայությունը, կկատարի հոր պատգամը:

ՆԿԱՐՈՒՄ.— **Պահեստի գնդապետ Ա. Մելքոնյանը լսում է իր տղայի երդումը:**

Ծ. ՍԱՐԻՆ

Ավագ լեյտենանտ Լուսանկարը՝ շարքային Ի. ՑՈՒՐԿՈՎՍԿՈՒԻ

Պիոներական
9 հունվարի 1962 թ.

ԱԲՐԱԽ ԵՐԵԿՈ

Հունվարի 4-ին պիոներ-դպրոցականների պալատում կազմակերպվեց ուրախ կառնավալ, որին մասնակցում էին մայրաքաղաքի պիոներ-ակտիվիստներ. դրուժինայի խորհրդի նախագահներ, բարեկամության ակումբի անդամներ պատի թերթի խմբագիրներ. ինչպես նաև՝ մանկական դրոցներ: Կառնավալին մասնակցում էին Աֆղանստանից և այլ տեղերից եկած ուսանողներ:

Կառնավալը տևեց մինչև ուշ երեկո և հիացմունք պատճառեց բոլորին:

Մ. ՋՐԲԱՇՅԱՆ

ՁԻՆՎՈՐ ՆԿԱՐԻՉԸ

Նվեր Գալստյանը վաղ նկարում, ստեղծել է «Երեմանկությունից սիրեց բրնությունը: Դեռևս երբորդ դասարանում սովորելիս նա բարձրանում էր լեռները և նկարում: Երանի պարզ նկարներ էին, որ պատմում էին բնկերների ուսման, հարազատ Հայաստանի բնության մասին: Նկարչությունից միայն «հինգ» էր ստանում: Դա նրա ամենասիրելի առարկան էր: Երբ վերջացնում էին դասերը, նստում էր ու տետրը լցնում նոր նկարներով:

Նվերն ավարտեց տասնամյակը: Դնաց աշխատելու Երևանի Մեխանիկական գործարանում, որպես խառատի աշակերտ: Աշխատանքից հետո վերադառնում էր տուն ու սկսում նկարել:

Նա բանակում էլ չի բաղել վրձինը: Այստեղ էլ է ստեղծել մանուկների և պիոների ամենասիրված հանգստավայրերը: Փամբակչայի ափերին կառուցվել են սղոցարաններ, փայտամշակման կոմբինատներ, էլեկտրակայաններ, որոնք լուսավորում են Լոռվա մթին ձորերը:

Այո՛, անցել են այն տարիները:

Այժմ, երբ անցնում եմ այդ վայրերով ու տեսնում Ջամալուի հսկա կամուրջը, սիրտս լցվում է մի անսովոր հուզմունքով. հիշում եմ իմ հին ընկերներին, որոնց հետ գիշերներ ենք լուսացրել կամրջի կամարի տակ:

Ա. ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ
1921 թվականի կոմերիտական

© National Library of Armenia

ԲԱՆՎՈՐ ՔԱՆԴԱԿԱԳՈՐԾԸ

Ծանր տասը Ծանակի Ալվեսի աշխատողների տանը բացվել էր հերթական ինճուտ տեղեկատվական տարածքների հավաքման ցայտաձևերը: Այցելուները մեծ ոգևորությամբ էին գիտում ալյանակ ցայտարված աշխատանքները. հատկապես Վ. Ի. Լենինի անվան էլեկտրատեխնիկական գործարանի տեխնիկ Հ. Պիմենյանի, բանվոր Սմբատյանի և տնտեսագետ Մկրտչյանի աշխատանքները:

Առանձնապես ուշադրության էին արժանի բանվոր Սահակ Ծանակյանի հաճախները: Նա մի հոսի գործը ցայտարված էր Ժողովրդական Տնտեսության Ծնագրությունական տան բանգատաճ-ցայտաձևում: Այստեղ է Ս. Ծանակյանի «Գեպի Լենին հաճախ» տեղեկատվական բանվոր, հատատա կանգնած մայր հոգի վրա, իր ամբողջ էությամբ պաշտած գեպի Երկիր. կատարյալներով վեր է բարձրացել մի արև հատում է տիեզերք: Քիչ հետո դրված են Ս. Ծանակյանի «Առատություն» և «Աշխատանք հանգիստ